

THE SWAN ONE-LINE POEMS OF PIRIN BOYADZHIEV ²²

Assoc. Prof. Todorka Georgieva, DcS

Department of Filological and Natural Sciences, Silistra Branch,

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: 086 821 521

E-mail: tgeorgieva@uni-ruse.bg

Abstract: *The report presents the observations on the short poetic forms in "Swan Song" (1999) - the last creative expression of the prominent Silistra researcher, teacher and public figure Pirin Boyadzhiev (1913 – 2005). His one-line poems - an outstanding example of minimalism - are distinguished by an aphoristic character and deep authorial insights about the truth about the world, man and his spiritual values.*

Keywords: *Pirin Boyadzhiev, short poetic forms, one-line poems*

JEL Codes: L29

ВЪВЕДЕНИЕ

Пирин Бояджиев се самоопределя като „тълкувател, изследовател на неизразимото, на безпределното внушение на поетичния дискурс“. За себе си споделя: „Моите професори в Букурещ Д. Каракостя, Н. Картожан и Овид Денсушано ме научиха да бъда компаративист, да правя интертекстуални изследвания. Любовета ми към трагична Добруджа ме направи краевед. На последно място съм поет и преводач на поезия“ (Zanov 2022: 220). Пирин Бояджиев е автор и на многобройни статии за румънски поети от български произход, превежда български поети на румънски език.

ИЗЛОЖЕНИЕ

През 1999 г. достигналият преклонна възраст интелектуалец, наричан „духовният болярин на Силистра“, публикува своята стихосбирка „Лебедова песен“ (Boyadzhiev 1999).

За нейно мото Пирин Бояджиев избира еднотишието на румънския поет Йон Пилат:

Една сиринга и колко екове в леса.

Този избор не е случаен – макар че всички поетични творби разкриват мъдри мисли в кратки редове, то някои творци успяват за изкажат себе си още по-сгъстено – в еднотишия. Така постъпва и поетът Пирин Бояджиев. По жанр стихотворенията в „Лебедова песен“ са

²² Докладът е представен на заседание на секция „Филология“ на 62-та международна научна конференция „Нови индустрии, дигитална икономика, общество – проекции на бъдещето – VI“, проведена във Филиал – Силистра на Русенски университет „А. Кънчев“, на 27 октомври 2023 с оригинално заглавие на български език: ЛЕБЕДОВИТЕ ЕДНОСТИХОВЕ НА ПИРИН БОЯДЖИЕВ

едностишия – едноредови стихотворения, които спадат към кратките поетически форми. Едноредовите стихотворения възникват във Франция (Гийом Аполинер) и Румъния. Интересен случай са румънските едностишия, които имат строги правила относно заглавието, общия брой на сричките, цезурата. Движението стартира през 1936 г. с появата на книгата на Йон Пилат “Едноредови стихотворения” (Ion Pillat 1936):

Счупена играчка в антикварен магазин (Йон Пилат, “Детство”).

Кратките поетически форми условно се разделят на три големи групи: западни; източни; и междинни, които възникват на Запад под влияние на източната поезия. Към първата група спадат предимно *афоризмите, сентенциите и епиграмите*. Втората група се представя преди всичко от *хайку*, а третата включва както литературни течения като имажизма и *едноредовите стихотворения*, така и многобройни опити в духа на модерната и постмодерната лапидарност (Balabanova 2018). Йон Пилат овладява разнообразни ориенталски поетични жанрове, включително *хайку* (Kelaru 2019). Едноредови стихотворения създават и българските поети Блага Димитрова, Борис Христов, Александър Геров и др. (Balabanova 2018).

По своята същност едностишията са едноизреченски езиков текст. Те са „максимално компактни построения с неразгънато, но изчерпателно съдържание..., често са с много висока информативност и са дори по-ефикасни, по-силно въздействащи и по-уместни от повечето многоизреченски текстове (Dobreva, Savova 2009: 47).

Едностишните произведения на Пирин Бояджиев представляват единно и самостоятелно цяло, в което темата, поставена в заглавието, е разгърната до степен, необходима за композиране на един силно въздействащ, информативен и завършен текст, напр.:

Другар във самотата, спътник във живота („Книгата“).

Единствен слог – трагедия от епилог („Едностишието“).

В „Мъката на едностишието“ поетът говори за творческите усилия при постигане на присъщата за едноредовите стихотворения компактност:

Трудна жътва: стихотворението заради един стих жертваш (с. 5).

Стихосбирката „Лебедова песен“ съдържа осемнадесет раздела, от които седем рисуват личните впечатления на поета от досега му с културните и природните забележителности на страни от евро-азиатския регион („Парижки бележник“, „Саксонски престол“, „Прибалтика“, „Руски меридиани“, „Узбекистан“ и др.). Останалите – „Изкуство“, „Маски“, „Родина“, „Природа“, „На вододела“, „Пред залез слънце“ и др. – поднасят облечените в изящна поетична тъкан сентенции на Пирин Бояджиев.

„Лебедовите“ едностишия извайват великолепните образи на митически персонажи (Хронос, Сизиф, Атлас, Икар), на библейски и евангелски личности (Христос, Дева Мария), на исторически лица (Аспарух, отец Паисий), на творци (Шекспир, Юго, Бетовен, Еминеску, Вазов, Яворов, Дебелянов, Лилюев), на литературни герои (Антигона, Дон Кихот и Санчо Панса, Робинзон, Ромео и Жулиета, Фауст, Дон Жуан) и др. В стихотворенията осезаемо присъстват и образите на природата с великолепието на нейните багри; на слънцето, даряващо своя царствен плод; на родината с нейните тежнени; на златните поля на Добруджа; на зелените пазви на нашите гори и балкани и др.

Цветовата гама в едностишията е изумително разточителна със своето словесно богатство и разкош. „Погледното от птичи поглед“, плодородието на нашата земя избликва в „кафяви угари, зелени кънове, златни надежди“. Пролетта залива българската земя с „преспи от кокичета“ и „огнени минзухари“; лятото изпълва пространството с купища дини – „зелени фенери с прохладни слънчеви пламъци“; есента ражда не плодове, а надежди; зимата покрива земята ни със „снежни преспи, чисти, бели“. Поетът благоговее пред красотата на земята ни: „в храма на природата“ той „пристъпва по зелен килим“; боровата гора го омайва със „зелени клони и син купол“; Луната пее своята соната, „постлала по синевата килим до небесата“. Спокойното величие на природата изпълва читателя с усещане за рая и неговата „злачна свежест, златна ведрина и невинна белина“.

Талантът и художественото майсторство на един творец личат от умението му да борава с необозримо богатите изразни възможности на своя роден език. Поетът Пирин

Бояджиев владее до съвършенство българската реч и я вплита в ярки поетични форми. Метафоричният му изказ поражда запомнящи се образи и картини. Животът е „сияние на слънчевата щедрост“; слънцето „дарява своя царствен плод на жътварите, докато ги бичува яростно“; дъждът е „пот небесна и небесна манна благодатна“; сушата е „вълчи вой страхотен, който свисти над зажадените жита“ (Boyadzhiev 1999: 16; 18).

На фона на родната „земя кърмилница, земя свещена“ Пирин Бояджиев рисува своя поетичен автопортрет: в сърцето му „кърви“, в паметта му „живее“, а в мечтите му „лети“ България – устояла на хилядолетията, „опряла се на Дунав, морето и Балкана“, устремила се към бъдещето. Тя е обетованата земя, изпълваща поета със „свещен предвечен ген заветен“. Българите са богоизбраният народ, призван да се засели на обещаната му от Бог земя. От нея, от тази обетована земя, родът ни черпи сила и могъщество, градейки своята „България с ведро чело, замислило велико и човечно дело“ (Boyadzhiev 1999: 11).

Крачейки „по дирите на моите деди“ (Boyadzhiev 1999: 42), поетът Пирин Бояджиев оставя и своите незаличими следи. Те водят от Силистра, Добруджа и България към Букурещ, Румъния и обратно. Тези ярки дири осветяват пътя на интелектуалеца, на космополита – родолюбец, на човеколюбеца, страстно обичащ живота и изкуството. Неговата саморъчно написана епитафия: „Почива тук, излишен и самин, умореният от поражения Пирин“ (Boyadzhiev 1999: 52) не се сбъдва.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Нашето време има нужда от мъдрите и искрени прозрения, завещани от Пирин Бояджиев, за да ни напомнят, че красотата, която ни заобикаля, успокоява уморените ни от всекидневни битки умове, пречиства душите ни, възражда силите ни и ни прави по-добри хора.

Едностиията:

„Единствената правда е човечността“ (с. 54),

„Безцелно лутай се, ала върви“ (с. 23),

звучат като сентенции, които ще надживеят времето и вековете.

REFERENCES

Balabanova, Ludmila (2018). Reality and Reflections in the Western Short Poems and Haiku. – In: Nota Bene, 2018 (39). ISSN 1313-7859. (**Оригинално заглавие:** Балабанова, Л. Реалност и отражения в западните кратки форми и хайку. – В: сп. Nota Bene, бр. 39. ISSN 1313-7859. URL: <http://notabene-bg.org/read.php?id=503> Посетен на 03.10.2023 г.).

Boyadzhiev, Pirin (1999). Swan song. Silistra: RITT (**Оригинално заглавие:** Бояджиев, Пирин, 1999. Лебедова песен. Силистра: РИТТ).

Dobрева, Elka, Ivelina Savova (2009). Text & Discourse. Terminology guide. Veliko Tarnovo: Faber Publishing House. (**Оригинално заглавие:** Добрева, Е., Ив. Савова, 2009. Текст & дискурс. Терминологичен справочник. Велико Търново: Издателство Фабер).

Kelaru, Marius (2019). Haiku in Romania, from the Orient to the Orient in the mind – In: Nota Bene, 2019 (46). ISSN 1313-7859. URL: <https://notabene-bg.org/read.php?id=892> (Accessed on 03.10.2023 г.).

Lebedova, Romyana (2013). Commemorative sheet "100 years since the birth of Pirin Boyadzhiev". (**Оригинално заглавие:** Лебедова, Румяна, 2013. Паметен лист „100 години от рождението на Пирин Бояджиев“).

Lebedova, Romyana (2023). The Renaissans Spirit and the European Horizon in the Work of Pirin Boyadzhiev. – In: Proceedings of University of Ruse - 2023, volume 62, book 11.1. (**Оригинално заглавие:** Лебедова, Румяна, 2023. Възрожденският дух и европейският хоризонт в творчеството на Пирин Бояджиев. – В: Научни трудове на Русенския университет. Русе: Академично издателство „Русенски университет“. 2023, Том 63, серия 11.1. (под печат).

Pillat, Ion (1936). One line poems. Bucharest: Cartea Românească.

Zanov, Ivan (2022). Pirin Boyadjiev - "Spiritual Boyarin" of Silistra. – In: Society, Memory, Education (History and Public Attitudes). Collection of reports from the summer didactic seminar in Kiten in honor of the 60th anniversary of Prof. Dr. Todor Mishev. Volume 6. Sofia: Anamnesis, pp. 220 – 228. (**Оригинално заглавие:** Занов, Иван, 2022. *Пирин Бояджиев - „Духовният болярин“ на Силистра. – В: Общество, памет, образование (история и обществени нагласи). Сборник с доклади от летния дидактически семинар в Китен в чест на 60-годишнината на проф. д-р Тодор Мишев. Том 6. София: Анамнезис. 2022, с. 220 – 228. e-ISBN: 978-619-90188-6-6).*